Sideameti raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal

KONTROLLIARUANNE

nr OSIV-2-6/05/62
30.06.2005

Sideameti raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal

Tallinn
2005

Kokkuvõte

Riigikontroll auditeeris Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas oleva Sideameti 2004. aasta majandustegevust, eesmärgiga anda hinnang raamatupidamisarvestuse korralduse, majandustehingute seaduslikkuse ja sisekontrollisüsteemide toimimise kohta.

Olulisemad tähelepanekud ja järeldused

Sideameti 2004. aasta raamatupidamisarvestuse korralduse ja sisekontrollisüsteemi hindamisel tegi Riigikontroll järgmised tähelepanekud ja järeldused:

- Tulude ja nõuete arvestuses on lähtutud riigi raamatupidamise üldeeskirjast ja raamatupidamise heast tavast. Sisekontrolliprotseduurid on Riigikontrolli hinnangul piisavad, et tagada kõikide tulude korrektne kajastamine raamatupidamises.

- Tegevus- ja personalikulude ning maksuarvestusel oli üldjuhul lähtutud riigi raamatupidamise üldeeskirjast ja raamatupidamise heast tavast. Alati ei olnud kulude tegemisel järgitud säästliku majandamise printsiipi.

- Tegevuskuludest finantseeritud põhivara soetusi ja parendusi oli kajastatud kuludena, kuigi neid pidanuks kajastama investeeringutena.

- Pangakontode ja sularahakassa inventeerimisel ei järgitud riigi raamatupidamise üldeeskirjas kehtestatud nõudeid, ka puudus Sideametil sularahakassa eeskiri.

Sideameti 2004. aasta tehingute seaduslikkuse kontrollimisel tegi Riigikontroll järgmised tähelepanekud ja järeldused:

- Valdavas osas olid Sideameti 2004. aasta majandustehingud kooskõlas kehtinud õigusaktidega.

- Teenistujate premeerimisel ei järgitud Vabariigi Valitsuse 19.12.2003. a määrusega nr 342 “Riigiteenistujate töötasustamine 2004. aastal” kehtestatud nõudeid.[1]

Peamised ettepanekud

Majandus- ja kommunikatsiooniministrile

- Sideameti eelarve kinnitamisel hinnata ameti vajadusi põhivara soetuste ning parenduste osas ning planeerida need eelarvestamisel investeeringutena, mitte tegevuskuludena.

- Nõuda Sideameti peadirektorilt ameti töö korraldust selliselt, et

  - sularahatehingute korraldus vastaks riigi raamatupidamise üldeeskirjale ja raamatupidamise heale tavale;

  - varade ja kohustuste inventeerimisel oleks tagatud inventuuride usaldusväärsus ja järgitud kohustuste lahususe printsiipi;

  - oleks tagatud põhivarade kõikehõlmav ja õigeaegne arvelevõtmine nii, et põhivara soetused ja parendused oleksid kajastatud investeeringutena, mitte tegevuskuludena;

  - teenistujatele preemiate maksmisel peetakse kinni Vabariigi Valitsuse kehtestatud riigiteenistujate töötasustamise põhimõtetest.

[1] Sideameti poolt kontrolliaruande eelnõu kohta esitatud arvamuses esitatud argumente hinnates muutis Riigikontroll oma arvamust selles küsimuses.

***

Majandus- ja kommunikatsiooniminister teatas, et nõustub temale tehtud ettepanekutega tõhustada eelarvestamise protsessi ja parandada järelevalvet ameti sisekontrollisüsteemide toimimise üle.

Sideameti peadirektor nõustus enamiku (kuid mitte kõigi) Riigikontrolli poolt asutuse toimingute korralduse kohta antud hinnangutega.

Sideamet on seisukohal, et Vabariigi Valitsuse poolt 2004. aastaks asutustele lisatasude maksmiseks kehtestatud piirang – ühes kuus kuni 50% ametikoha palgaastmele vastavast palgamäärast – ei piiranud töötajatele preemiate maksmist. Riigikontroll nõustub Sideameti vastuväitega.

Sideamet ei nõustunud Riigikontrolli seisukohaga, et sülearvutite renti pidanuks raamatupidamises kajastama mitte kasutus-, vaid kapitalirendina. Riigikontroll jääb oma seisukoha juurde – kuna sõlmitud lepinguga kandusid kõik olulised renditud varaga seonduvad riskid ja hüved üle Sideametile, on tegemist kapitalirendiga.

Ministri ja Sideameti peadirektori vastuste täistekst on lisatud aruandele.

Sisukord

SISSEJUHATUS **5**

Auditeeritud asutuse ülevaade **5**

Auditi ulatus **6**

1. SIDEAMETI 2004. AASTA RAAMATUPIDAMISARVESTUSE KORRALDUS JA SISEKONTROLLISÜSTEEMID **7**

1.1. Tähelepanekud **7**

1.2. Riigikontrolli ettepanekud **9**

2. SIDEAMETI 2004. AASTA TEHINGUTE SEADUSLIKKUS **10**

2.1. Tähelepanekud **10**

2.2. Riigikontrolli ettepanekud **12**

LISA **13**

MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTRI NING SIDEAMETI PEADIREKTORI VASTUSED **14**

Sissejuhatus

Audit korraldati eesmärgiga hinnata Sideameti raamatupidamisarvestuse korralduse vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri määrustele ja muudele raamatupidamisarvestuse korraldust mõjutavatele õigusaktidele ning olulisemate majandustehingute seaduslikkust.

Auditeeriti ameti tegevust perioodil 2004. aasta algusest aasta lõpuni.

Auditeeritud asutuse ülevaade

Sideameti õiguslik seisund, tegevusalad ja juhtimine

Sideamet (edaspidi *amet*) on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalas tegutsev valitsusasutus, mis korraldab tehniliselt piiratud ressursside (raadiosagedused ja telefoninumbrid) kasutamist ning teostab järelevalvet telekommunikatsiooniturul tegutsevate ettevõtete üle. Põhimääruse järgi on ameti tegevusvaldkonnaks juhtimisfunktsiooni ja riikliku järelevalve teostamine ning riikliku sunni kohaldamine elektroonilise side, infoühiskonna teenuse, ringhäälingu sagedushalduse ja postside valdkonnas ning digitaalallkirja sertifitseerimis- ja ajatempliteenuse osutajate registreerimise alal.

Amet paikneb Tallinnas aadressil Ädala 2 ning esindused on Pärnus, Tartus ja Kohtla-Järvel.

Ameti tegevust koordineerib ja korraldab majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi kantsler.[2] Ametit juhib peadirektor, kelle nimetab ametisse ja vabastab ametist minister kantsleri ettepanekul. Kuni 01.04.2004. a juhtis ametit peadirektor Jüri Jõema, alates 31.05.2004. a Ando Rehemaa. Vahepealsel perioodil juhtis Sideametit peadirektori asetäitja Mihkel Viskus. Finantsosakonna juhatajaks on alates 14.05.2004. a Alar-Ants Smirnov, enne teda juhtis osakonda Hilja Sooman. Pearaamatupidaja ametikoht loodi alates 14.05.2004. a ning oli auditeeritud perioodi lõpuni täitmata. Praegu on ameti pearaamatupidaja Merle Jürmann.

2005. aasta algul kinnitatud ministri määruse kohaselt on ameti koosseisu ette nähtud 140 teenistujat, tegelikult oli 2005. aasta alguses ametikohti täidetud 122.

2004. aasta bilansist lähtuvalt oli ametil 31.12.2004. a põhivara 73,7 miljoni krooni väärtuses (soetusmaksumus), sellest hooneid ning rajatisi 1,3 miljoni krooni väärtuses. Enamiku põhivarast moodustasid masinad ja seadmed soetusmaksumusega 59,3 miljonit krooni.

Sideameti majandustegevuse näitajad

Tabel 1. Bilanss 31.12. 2004. a seisuga

	Summa, kr
Varad	**15 282 367**
sh käibevara	209 971
põhivara	15 072 395
Kohustused ja netovara	**15 282 367**
sh lühiajalised kohustused	15 282 367
pikaajalised kohustused	0

Allikas: Aruandekohustuslaste majandusaasta aruannete konsolideerimise süsteem

[2] Majandus- ja kommunikatsiooniministri 11.02 2003. a määrus nr 24 “Sideameti põhimäärus”, § 6 lg 1

Tabel 2. Tulemiaruanne 31.12.2004. a seisuga

	Summa, kr
Tegevustulud	**96 995 846**
sh riigilõivud	96 790 777
Tegevuskulud	**–41 414 971**
sh tööjõukulud	–21 466 026
majandamiskulud	–7 700 444
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	**–11 205 807**
Aruandeperioodi tulem	**55 557 545**

Allikas: Aruandekohustuslaste majandusaasta aruannete konsolideerimise süsteem

Tabel 3. 2004. aasta eelarve täitmine

	Eelarve, kr	Kassakulud, kr	Jääk, kr	%
Kulud kokku	31 388 787	31 869 589	–480 802	106
sh põhivarade soetamine	424 100	423 925	176	100
kohustuste vähendamine	1 030 000	993 054	36 946	96
personalikulud	21 122 687	21 670 490	0	103
majandamiskulud	8 747 000	8 747 000	0	100
muud kulud	65 000	35 120	29 880	54

Allikas: Riigieelarve kassalise täitmise aruandluse andmebaas

Auditi ulatus

Riigikontrolli eesmärgiks on majanduskontrolli kaudu anda Riigikogule ja avalikkusele kindlustunne, et avaliku sektori vahendeid kasutatakse seaduslikult ning tulemuslikult.[3] Selle kohustuse täitmiseks auditeerib Riigikontroll asutusi ja isikuid, lähtudes Riigikontrolli seadusest.[4]

Tulenevalt Riigikontrolli seaduses loetletud ülesannetest[5] oli auditi eesmärgiks avaldada arvamust Sideameti 2004. a raamatupidamisarvestuse korralduse kohta: kas raamatupidamisarvestus ja teised sisekontrollisüsteemid tagavad, et varasid kasutatakse, kohustusi võetakse, tulusid kogutakse ja kulusid tehakse seaduslikult ja maksumaksja huvidest lähtudes; ning kas ameti teostatud tehingud on kooskõlas kehtivate õigusaktidega.

Finantsarvestuse ja sisekontrollisüsteemi kohta käesoleva auditiga üldhinnangut ei antud, kuid aruandes on toodud välja olulisemad tähelepanekud. Ameti 2004. a majandusaasta aruande kohta Riigikontroll arvamust ei avalda.

Auditi järeldused tuginevad peamiselt ameti algdokumentatsiooni andmetele ning asjaomaste isikute kirjalikele ja suulistele selgitustele. Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI[6] auditistandarditega.

Auditirühma kuulusid vanemaudiitor Inga Häkkinen ning audiitorid Aigar Mäesepp ja Jaana Tõnisson.

---

[3] Riigikontrolli seadus, § 3
[4] Riigikontrolli seadus, § 7
[5] Riigikontrolli seadus, § 6 lg 2
[6] *International Organisation of Supreme Audit Institutions* – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all.

1. Sideameti 2004. aasta raamatupidamisarvestuse korraldus ja sisekontrollisüsteemid

Raamatupidamisarvestuse korralduse ja sisekontrollisüsteemi kontrollimisel fokuseeriti audit peamiselt neljale toimingurühmale:

- kassa- ja pangatehingute arvestus;
- põhivarade arvestus;
- tegevustulude ja nõuete arvestus;
- tegevuskulude, personalikulude ja maksuarvestus.

Kontrollimise eesmärgiks oli tuua välja sisekontrolli ja jooksva arvestuse probleemid, arvestades, et sisekontrollisüsteem peab kaitsma varasid ja ressursse, tagama juhtimispõhimõtetest kinnipidamise, raamatupidamisarvestuse täpsuse ja täielikkuse ning usaldusväärse finants- ja juhtimisteabe õigeaegse esitamise.[7]

1.1. Tähelepanekud

1.1.1. Kassa- ja pangatehingute arvestus

Ametil puudus sularahakassa eeskiri, mille olemasolu nõuab riigi raamatupidamise üldeeskiri: sularahakassa olemasolu korral peab asutus kehtestama sularahakassa eeskirja, kus muu hulgas tuleb sätestada kassa maksimaalne limiit, e-riigikassas asuvale pangakontole inkasseerimise kord ning kassa dokumenteerimise, inventeerimise ja turvanõuded.[8] Eelnimetatud nõuded on sätestatud ameti peadirektori kinnitatud "Riigilõivu võtmise korras".

Sularahakassa inventeerimisel ei ole järgitud kohustuste lahususe printsiipi: inventeerisid kassa eest vastutavad isikud. Raamatupidamise hea tava ja riigi raamatupidamise üldeeskirja kohaselt võib vastutav isik inventuurikomisjoni töös osaleda ainult selgituste andjana.[9] Ootamatut sularahakassa kontrolli ei olnud tehtud.[10]

1.1.2. Põhivara arvestus

Põhivarade inventeerimine ja arvestus oli üldjuhul korraldatud nõuetekohaselt. Puudused tuvastati põhivara soetuste ja parenduste kajastamisel.

Sideameti 2004. aasta eelarves oli liikuva maaside planeerimise tarkvara soetamiseks investeeringuna eraldatud 700 000 krooni. Tarkvara, mille soetusmaksumus oli 359 324 krooni, ei võetud põhivarana arvele 2004. aastal majandustehingu toimumise hetkel, vaid alles auditeerimise ajal.

Kõiki ülejäänud 2004. aasta põhivara soetusi ja parendusi (objekti maksumus 10 000 krooni ja enam) kogumaksumuses 368 329 krooni[11] rahastati ameti tegevuskuludest ja tegevuskuludena neid väljaminekuid ka raamatupidamisarvestuses kajastati.

Eelnimetatud tehingute kuludena kajastamine polnud korrektne: raamatupidamise üldeeskirja kohaselt pidanuks neid kajastama, lähtudes tehingute tegelikust sisust kas põhivara soetustena või parendustena.[12] Selle vea tõttu ei olnud põhivara asutuse raamatupidamises arvel täies ulatuses ja tegelikus väärtuses.

---

[7] INTOSAI auditistandardid
[8] Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 17 lg 2
[9] Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 50 lg 3
[10] Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 51
[11] Põhivara soetuste kogumaksumus on 104 740 kr, immateriaalse põhivara parendustööde kogumaksumus 263 589 kr.

Riigikontroll on seisukohal, et Sideamet pidanuks 2004. aasta eelarvet täpsemalt planeerima ja täiendava investeeringuvajaduse tekkides taotlema Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt asutuse eelarve muutmist (investeeringuks eraldatud vahendite sihtotstarbe muutmist). Eelarve muutmine loonuks tingimused põhivara soetuste ja -parenduste korrektseks kajastamiseks.

1.1.3. Tegevustulude ja nõuete arvestus

Tulude ja nõuete arvestuses oli lähtutud riigi raamatupidamise üldeeskirjast ja raamatupidamise heast tavast. Riigilõiv ja trahvid laekusid esmalt Sideameti pangakontole ja sealt edasi päeva vahetusel kanti need automaatselt üle Rahandusministeeriumile. Sisekontrolliprotseduurid on olnud Riigikontrolli hinnangul piisavad, et tagada kõikide tulude korrektne kajastamine raamatupidamises.

1.1.4. Tegevuskulude, personalikulude ja maksude arvestus

Tegevus- ja personalikulude ning maksude arvestusel oli üldjuhul lähtutud riigi raamatupidamise üldeeskirjast ja raamatupidamise heast tavast. Auditeeritud perioodil oli ametis kehtestatud mitu regulatsiooni, millega olid fikseeritud olulisemate ning suuremahulisemate tegevuskulude järelevalve- ja kontrolliprintsiibid (näiteks riigihangete korraldamise juhend, varade haldamise kord, sõidukite kasutamise kord jt).

Siiski tuvastati auditi käigus probleeme sisekontrolli toimimisel lähetus- ja koolituskulude osas.

Auditeeritud perioodil ei olnud teenistujate lähetuskulude avansimaksed vastavuses tegelikult lähetuseks vajaminevate[13] ja kompenseerimisele kuuluvate kuludega: lähetusavanssi oli makstud kompenseeritavatest kuludest suuremas summas. Lähetusavanssi oli makstud ka sellistel juhtudel, kui lähetusse mineval ametnikul oli lähetusavansi ettemaks eelnevatest lähetustest ulatuses, mis ületas järjekordses avansiavalduses märgitud lähetuseks vajaliku summa. Osal teenistujatest oli kogu auditeeritud perioodi vältel pidevalt lähetusavansi ettemakseid; lähetuse aruandeid ei esitatud lähetuste toimumise järel, vaid mitu kuud hiljem.

Näiteks:

- Sideameti nõunikule oli avansiavalduse alusel 02.–03.03.2004. a toimunud välislähetuseks makstud lähetusavanssi 11 000 krooni. Välislähetuse aruande esitas nõunik alles 09.09.2004. a, selle kohaselt oli lähetuseks kulutatud 1213 krooni. Kontrollimiseks esitatud dokumentatsioonist nähtuvalt ei tagastanud nõunik enammakstud rahasummat ka aasta lõpuks ja 31.12.2004. a seisuga moodustas tema poolt tagastamata lähetusavansi summa 8418 krooni.

- Sideameti peadirektori asetäitjale maksti 11.06.2004. a avalduse alusel lähetusavanssi summas 16 000 krooni. Lähetusavansi taotluse järgi oli lähetuseks vajalik summa 9541 krooni. Seega maksti avanssi enam kui 6000 krooni rohkem kavandatud kuludest. Pärast seda kui audiitorid lähetusaruande puudumisele tähelepanu juhtisid, esitati 10.03.2005. a (kaheksa kuud pärast lähetuse toimumist) lähetusaruanne, mille kohaselt olid lähetuskulud 10 308 krooni.

Eeltoodu viitab kontrolli puudustele lähetusteks planeeritud raha kasutamisel. Riigikontrollile antud selgituste kohaselt oli enammakstud lähetusavansi tagastamine viibinud, sest nende lähetuste kulud pidi lähetatutele tasuma Euroopa Komisjon, kes aga tegi seda pooleaastase hilinemisega.

---

[12] Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 41 lg 1 ja 7; § 43 lg 1

[13] Vabariigi Valitsuse 28.03.2001. a määrus nr 108 “Teenistuslähetuse kulude hüvitamise ja päevaraha maksmise tingimused, ulatus ja kord”

Koolituskuludesse oli kantud 249 617 krooni kulutusi, mille puhul kas täielikult või osaliselt ei olnud tegemist koolitusüritustega.

Näiteks:

- Ameti suvepäevade kulude kohta esitati ja tasuti õppeseminari arve summas 43 900 krooni, suvepäevadel ameti teenistujatele antud meened ja kingitused summas 6164 krooni kirjendati kui kingitused külalistele.

- Ameti juhtkonna ja osakonnajuhatajate väljasõidud asutuse tööplaanide arutamiseks: Roosta Puhkekülas kahel korral kokku 50 525 krooni; Pühajärve Puhkekodus majutus 32 628 krooni ja bussirent 5076 krooni.

- Teenistujate väljasõidud, kus tutvustati asutuse töökorraldust: Toila majutus- ja seminariteenus kahel korral kokku 65 276 krooni, millele lisandus bussirendi maksumus 15 244 krooni.

- Ameti teenistujatele korraldatud vaba aja veetmise üritus maksumusega 21 712 krooni.

Tehtud kulutused pidanuks kirjendama raamatupidamisarvestuses vastavalt nende tegelikule otstarbele, s.t koolituskuluks pidada kulu ainult selles osas, mis on tõepoolest seotud teenistujate tööalase koolitamisega. Kulusid, mis on seotud teenistujatele puhkeürituste korraldamisega, peab kajastama kui rahaliselt hinnatavat erisoodustust, maksma erisoodustuste tegemisega kaasnevad maksud[14] ning tasuma tehtud erisoodustuste eest rahaga, mis on selleks riigieelarvest eraldatud.

1.2. Riigikontrolli ettepanekud

Majandus- ja kommunikatsiooniministrile

- Kehtestada ametile sularahakassa eeskiri, nagu nõuab riigi raamatupidamise üldeeskiri.

Sideameti peadirektorile

- Järgida inventuuride tegemisel kohustuste lahususe printsiipi.

- Tõhustada sisekontrollimehhanismi, et tagada põhivara soetuste ja selle parenduste nõuetekohane arvelevõtmine.

- Eelarve koostamisel analüüsida planeeritavate tehingute sisu ning kajastada põhivara soetused ja parendused eelarvestamisel investeeringutena, mitte tegevuskuludena.

- Eelarvestamise ja raamatupidamisarvestuse põhimõtete erinevuse korral kajastada tehingud raamatupidamisarvestuses raamatupidamisarvestuse põhimõtetest lähtudes.

- Rakendada vajalikud abinõud, et tagada lähetusavansside maksmine tegelikult eeldatavate kulude ulatuses ja lähetusaruannete esitamine kohe pärast lähetusest saabumist.

- Tagada, et koolituskuludena arvestatakse ainult teenistujate koolitamiseks tehtud kulutusi ning teenistujatele korraldatud puhkuseks ja ajaveetmiseks mõeldud ürituste kulud oleksid arvestatud kui erisoodustused ning et sellistelt kulutustelt tasutakse riiklikud maksud.

[14] Tulumaksuseadus, § 48 lg 1 ja 4

2. Sideameti 2004. aasta tehingute seaduslikkus

Nende õigusaktide nimekiri, milles kehtestatud reeglite järgimist Riigikontroll Sideametis valimi ulatuses kontrollis, on aruande lisas.

2.1. Tähelepanekud

2.1.1. Teenistujatele nõutavast tulemuslikuma töö eest lisatasu maksmine

Sideametis ei olnud teenistujate premeerimisel järgitud Vabariigi Valitsuse 19.12.2003. a määrusega nr 342 "Riigiteenistujate töötasustamine 2004. aastal" kehtestatud nõudeid.

Sideameti palgajuhendi kohaselt määratakse ergutus ühekordselt osakonnajuhataja esildise alusel kohusetundliku teenistuse või teenistusülesande silmapaistvalt hea täitmise eest ning ergutus rahalise preemiana ei kuulu 50% piirangu sisse. Riigikontrolli arvates on eelkirjeldatud säte palgajuhendis vastuolus riigiteenistujate töötasustamise põhimõtetega.

Valitsuse määruse kohaselt on riigiteenistujale lubatud määrata lisatasu nõutavast tulemuslikuma töö ja täiendavate teenistusülesannete täitmise eest vastavuses asutuses kehtestatud lisatasude maksmise korraga ja kuus kuni 50% ametikoha palgaastmele vastavast palgamäärast.[15] Juhul kui soovitakse maksta teenistujale ühekordset lisatasu, kus ei peeta kinni eelnimetatud 50% piirangust, saab preemiat maksta ainult kollektiivse panuse eest ja kõigile teenistujatele ühesuguse põhimõtte alusel.[16]

Ametis oli tulemustasuna preemiaid määratud ka põhjustel, mida ei saa käsitleda nõutavast tulemuslikuma tööga ja ka üldse teenistusülesannete täitmisega (näiteks asutusesiseste ürituste hea korraldamise eest).

Ka ei pea Riigikontroll õigeks peadirektori käskkirjaga kehtestatud korda premeerida teenistujaid igal 5 ja 0-ga lõppeval sünnipäeval alates 25. sünnipäevast, samuti pulmade puhul. Kahtlemata on asutuse juhi otsustada, millal ta asutuse staažikaid ja kogenud teenistujaid premeerib, kuid premeerimist vaid teatud vanusepiiri ületamise eest, seostamata seda töötaja töötulemustega, ei pea Riigikontroll õigeks.

Teenistujatele tööpanusest mittetulenevate preemiate maksmine ei ole Riigikontrolli arvates kooskõlas riigiteenistujate premeerimise üldiste põhimõtetega.

2.1.2. Teenistuja isiklike kulude hüvitamine

Sideamet oli lähetatute kindlustuskuluna kirjendanud ameti nõuniku isikliku krediitkaardi aastatasu ja koos krediitkaardiga väljastatud aastase reisikindlustuse maksumuse kokku summas 800 krooni.

Esitatud selgituste kohaselt viibib nimetatud teenistuja pidevalt lähetustes ja krediitkaardiga kaasnev reisikindlustus võimaldab ametil kokkuvõttes lähetustega kaasnevaid reisikindlustuskulusid kokku hoida. Riigikontroll mõistab ameti loogikat, kuid märgib, et tehtud kulutust saab käsitleda vaid teenistuja isikliku kulu hüvitamisena. See on teenistujale antud rahaliselt hinnatav soodustus, mida oleks pidanud kajastama raamatupidamisarvestuses kui erisoodustust ning arvestama ja tasuma sellelt kõik nõutavad maksud.[17]

---

[15] Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2003. a määrus nr 342 "Riigiteenistujate töötasustamine 2004. aastal", § 3 lg 1, § 5 lg 1
[16] Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2003. a määrus nr 342 "Riigiteenistujate töötasustamine 2004. aastal", § 5 lg 3
[17] Tulumaksuseadus, § 48 lg 1, 4

2.1.3. Kapitalirendilepingu sõlmimine

21.04.2004. a sõlmis amet lepingu asutusele 7 IBM sülearvuti (koos lisaseadmetega) rentimiseks kogumaksumusega 232 900 krooni rendiperioodiga 3 aastat ning renditavate seadmete 10% jääkväärtusega rendiperioodi lõpul.

Sideamet arvestab arvutustehnika ja tarkvara kasutuseaks 3 aastat (aastane amortisatsiooninorm 33%). Kuna leping nende seadmete rentimiseks on sõlmitud perioodiks, mis ühtib renditud vara majandusliku elueaga ja kuna rendimaksetega tasutakse enamik renditud vara maksumusest, on Riigikontroll seisukohal, et ameti raamatupidamisarvestuses pidanuks sellest lepingust tulenevaid kohustusi kajastama nii, nagu seda peab tegema kapitalirendilepingute korral.[18] Riigieelarve seadus ei luba riigiasutustel kasutada kapitalirenti[19]. Kuid kuna ei riigieelarve seadus ega raamatupidamise seadus ei anna mõiste "kapitalirent" legaaldefinitsiooni, ei saa Riigikontroll väita, et amet ei järginud selle lepingu sõlmimisel eelnimetatud seadustes sätestatud reegleid. Riigikontroll teeb rahandusministrile ettepaneku kaaluda vajadust täpsustada riigieelarve seaduses kapitalirendi rakendamise suhtes sätestatut.

Sideameti peadirektor jäi oma vastuskirjas kontrolliaruande eelnõule seisukohale, et arvutite puhul on tegemist siiski kasutusrendiga. Riigikontroll jääb oma seisukoha juurde - kuna sõlmitud lepingu kohaselt kandusid kõik olulised renditud varaga seonduvad riskid ja hüved üle Sideametile, on tegemist kapitalirendiga. Seoses Sideameti peadirektori väitega, et Amet arvestab ostetud arvutite majanduslikuks elueaks mitte kolm, vaid viis aastat, juhib Riigikontroll Sideameti tähelepanu asjaolule, et vara amortiseerimine peab väljendama vara kasutamist.[20] Seega peavad raamatupidamise sise-eeskirjas kinnitatud amortisatsiooniperiood ja –norm vastama Ameti poolt hinnatavale vara kasulikule elueale. Kui vara tegelik kasulik eluiga on oluliselt erinev esialgu hinnatust, tuleb amortisatsiooniperioodi muuta[21] ning viia vastav muudatus sisse ka raamatupidamise sise-eeskirja.

Audiitoritele esitati dokumendid, millest on näha, et amet oli püüdnud leida turult kõige soodsama pakkumise. Amet tasub ühe arvuti (koos lisaseadmetega) kasutamise eest keskmiselt 33 0000 krooni. Kahtlemata vajavad mitmed ameti töötajad oma spetsiifiliste tööülesannete täitmiseks väga häid, paljude funktsioonide ja lisaseadmetega arvuteid. Kuid kõne all olevad arvutid anti asutuse juhtide kasutusse, kes vajavad arvutit eelkõige juhtimisfunktsiooni täitmiseks, ning selleks sobivad ka odavamad arvutid. Riigikontrolli arvates ei järginud amet selle ostu puhul raha kõige ratsionaalsema ja säästlikuma kasutamise nõuet.[22]

2.1.4 Töövõtulepingute sõlmimine asutuse teenistujatega

Riigikontroll ei pea õigeks töövõtulepingute vormistamist ametikohajärgsete tööülesannete osaliseks täitmiseks teenistujatele, kelle teenistussuhe on peatatud lapsehoolduspuhkusel viibimise ajaks.[23]

Lapsehoolduspuhkus antakse lapse vanemale tema soovil ja initsiatiivil[24] selleks, et ta saaks oma lapse eest hoolt kanda. Kui tal on võimalik lapse eest hoolt kanda nii, et ta samal ajal ka oma endiseid tööülesandeid täita saab, siis pole tal järelikult lapsehoolduspuhkust vaja. Kui lapsehoolduspuhkusel olev töötaja soovib seaduses ettenähtud puhkuseperioodil oma tööülesannete täitmise juurde naasta, saab asutus vajaduse korral temaga kokku leppida paindlikumate töötingimuste loomises.

---

[18] See järeldus tugineb Raamatupidamise Toimkonna juhendile RTJ 9 "Rendiarvestus".
[19] Riigieelarve seadus, § 29 lg 3
[20] RTJ5, p26
[21] RTJ5, p31
[22] Riigihangete seadus, § 2 lg 8
[23] Avaliku teenistuse seadus, § 107 lg 1, § 108
[24] Puhkuseseadus, § 29

2.2. Riigikontrolli ettepanekud

Sideameti peadirektorile

- Lisatasude ja preemiate maksmisel pidada kinni Vabariigi Valitsuse kehtestatud riigiteenistujate töötasustamise põhimõtetest, maksta teenistujatele preemiaid vaid lähtuvalt nende tööpanusest.
- Mitte sõlmida rendilepinguid tingimustel, mille tõttu neid lepinguid tuleb käsitleda kapitalirendi lepingutena.
- Mitte sõlmida Sideameti teenistujatega töövõtulepinguid. Juhul kui teenistujal ei ole võimalik oma teenistusülesandeid täie koormusega täita, kaaluda talle paindlikumate töötingimuste rakendamise võimalust.

Olav Lüüs
IV auditiosakonna peakontrolör

Lisa

Sideameti 2004. aasta raamatupidamise korraldust ja tehingute seaduslikkust valimi ulatuses auditeerides tuginesid Riigikontrolli audiitorid järgmistele õigusaktide sätetele:

Riigieelarve seadus, §-d 8, 23–30

Seadus “2004. aasta riigieelarve”, §-d 1, 2

Seadus “2004. aasta lisaeelarve”, §-d 1, 2

Raamatupidamise seadus, §-d 1–16

Riigivaraseadus, §-d 7, 11, 13, 18, 19, 20

Riigihangete seadus, §-d 2–4, 12

Avaliku teenistuse seadus, §-d 10, 37–46, 53, 59, 64, 94, 95, 96, 107, 108

Riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadus, §-d 9, 10

Puhkuseseadus, §-d 8–9, 15, 23–26, 29

Maksukorraldusseadus, §-d 85–89, 105, 108

Tulumaksuseadus, §-d 4, 13, 23, 40, 41, 48

Sotsiaalmaksuseadus, §-d 2, 7, 9

Käibemaksuseadus, §-d 2–4, 13, 17, 18, 20

Töötuskindlustuse seadus, §-d 3, 4, 40, 41

Kogumispensionide seadus, §-d 6–8, 10

Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 285 “Riigivara kasutusse andmise kord”

Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 283 “Riigivara kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise kord”

Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 286 “Riigivara võõrandamise kord”

Vabariigi Valitsuse 19.12.2003. a määrus nr 342 “Riigiteenistujate töötasustamine 2004. aastal”

Vabariigi Valitsuse 23.08.2001. a määrus nr 278 “Puhkusetasu arvutamise kord”

Vabariigi Valitsuse 15.08.2001. a määrus nr 275 “Keskmise palga arvutamise kord”

Vabariigi Valitsuse 28.03.2001. a määrus nr 108 “Teenistuslähetuse kulude hüvitamise ja päevaraha maksmise tingimused, ulatus ja kord”

Vabariigi Valitsuse 20.12.2002. a määrus nr 426 “Isikliku sõiduauto teenistus-, töö- ja ametisõitudeks kasutamise kulude hüvitise maksmise tingimused ja hüvitise piirmäärad”

Vabariigi Valitsuse 08.07.1997. a määrus nr 132 “Õppelaenu andmise ja tagasimaksmise ning õppelaenu tagastamisel soodustuste andmise kord”

Vabariigi Valitsuse 25.08.2004. a määrus nr 284 “Õppelaenu tagasimaksmise ning kustutamise tingimused ja kord”

Rahandusministri 11.12.2003. a määrus nr 105 “Riigi raamatupidamise üldeeskiri”

Rahandusministri 07.05.2003. a määrus nr 66 “Tulude riigieelarvesse kandmise kord”

Majandus- ja kommunikatsiooniministri ning
Sideameti peadirektori vastused

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Lp. Olav Lüüs
Peakontrolör
Riigikontroll

Teie 30.05.2005 nr OSIV-2-7.1/05/818
Meie 20 06.2005 nr 1-11-6/7246

Seisukohad kontrollaruande "Sideameti raamatupidamise
Korraldus ja tehingute seaduslikkus 2004.aastal" eelnõu kohta.

Täname sisuka aruande eest.
Nõustume ettepanekutega tõhustada eelarvestamise protsessi ja parandada järelvalvet
sisekontrollisüsteemide toimimise üle.

Edgar Savisaar
Minister

Marika Priske
Kantsler

Meeli Õismaa
6256403

Harju 11
15072 Tallinn
Reg kood 70003158

telefon: (0) 625 6304
faks: (0) 631 3660

info@mkm.ee
www.mkm.ee

011536

SIDEAMET
Estonian National Communications Board

Hr Olav Lüüs
Riigikontroll
Narva mnt 11 a
15013 TALLINN

Teie 30.05.2005 nr OSIV-2-7.1/05/817

Meie 17.06.2005 nr J.7-9/05/2866

Arvamus 30.05.2005. a kontrolliaruande eelnõu
nr OSIV-2-5/05/46 „Sideameti raamatupidamise
korraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal" kohta

Kokkuvõte

SIDEAMET: Sideamet nõustub Riigikontrolli seisukohtadega. Kõik ettepanekud, mis on toodud peatükis „Peamised ettepanekud", mis tehti majandus- ja kommunikatsiooniministrile, on Sideameti poolt ellu viidud.

1. Sideameti 2004. aasta raamatupidamisarvestuse korraldus ja sisekontrolli süsteemid

1.1 Riigikontrolli tähelepanekud

1.1.1. Kassa- ja pangatehingute arvestus

- Ametil puudus sularahakassa eeskiri, mille olemasolu nõuab riigi raamatupidamise üldeeskiri.
- Sularahakassa inventeerimisel ei ole järgitud kohustuste lahususe printsiipi – inventeerisid kassa eest vastutavad isikud.

SIDEAMET: sularahakassa eeskiri sisaldus Riigilõivu juhendis. Sularaha tehinguid tehakse Sideametis ainult vastavalt riigilõivu seadusele riigilõivude vastuvõtmiseks ning seepärast olid need kaks juhendit ka ühendatud. Käeoleva aasta esimese viie kuuga on laekunud kokku 756 krooni sularaha, mis teeb keskmiselt 150 krooni kuus.
Sideameti tegevused: Vastavalt Riigikontrolli soovitusele separeerisime need kaks eeskirja ja muutsime sularaha inventeerimise protseduuri korrigeeritud juhendis. Uues juhendis on sätestatud ka ootamatu sularahakassa kontrollimine ning isikud, kes võivad osa võtta sularahakassa inventeerimisest.
Tähtaeg: Nõue täidetud.

SA 1006389

Ädala 2
10614 TALLINN
Reg nr 70000013

tel (0) 693 1154
faks (0) 693 1155

sideamet@sa.ee
www.sa.ee

1.1.2. Põhivara arvestus

- Põhivarade inventeerimine ja arvestus oli üldjuhul korraldatud nõuetekohaselt.

Puudused tuvastati põhivara soetuste ja parenduste kajastamisel.

- Sideameti 2004. aastal soetatud liikuva maaside planeerimise tarkvara, soetusmaksumusega 359 324 krooni, ei võetud põhivarana arvele 2004. aastal majandustehingu toimumise hetkel, vaid alles 2005. a märtsis.

SIDEAMET: Riigikontroll avastas 2004. aasta novembris soetatud ja arvele võetud põhivara, millele ei olnud rakendatud amortisatsiooni. Vara tegelik käitlemine toimus vastavalt vara haldamise korrale, kuid tekkis tehniline viga raamatupidamise programmi kasutamisel.
Sideameti tegevused: tänu Riigikontrolli märkusele on viga parandatud. Sisekontrolli protseduuride muudatus selliste vigade kiiremaks avastamiseks on fikseeritud raamatupidamise sise-eeskirjades. Selleks on loodud võimalus ja kohustus võrrelda raamatupidamise ja varahalduse andmebaase. Varasemalt selline võimalus puudus.
Tähtaeg: Protseduur on realiseeritud praktikas alates aprillist 2005.

- Kõiki ülejäänud 2004. aasta põhivara soetusi ja parendusi (objekti maksumus 10 000 krooni ja enam) kogumaksumuses 368 329 krooni rahastati ameti tegevuskuludest ja tegevuskuludena neid väljaminekuid ka raamatupidamisarvestuses kajastati.

SIDEAMET: Oleme neid kulutusi heauskselt tegevuskuludeks klassifitseerinud. Täname Riigikontrolli tähelepanu juhtimise eest.
Sideameti tegevused: Tegutseme antud juhistele vastavalt juba 2005. aasta eelarve raames. Siiski tahame tähelepanu juhtida asjaolule, et kuna eelarve koostatakse vähemalt aasta enne tegelikke kulutusi, siis on ühekordseid investeeringuid võimalik ette planeerida ainult teatud täpsusega.

- Eelarvestamise ja raamatupidamisarvestuse põhimõtete erinevuse korral kajastada tehingud raamatupidamisarvestuses raamatupidamisarvestuse põhimõtetest lähtudes.

SIDEAMET: Kui raamatupidamisarvestuses tuleks tehinguid kirjendada tehingu sisule vastavaid kontonumbreid ning riigikassa vastavaid eelarve artikleid kasutades, siis oleme valmis seda tegema ning raamatupidamise sise-eeskirjades kajastama.
Sideameti tegevused ja tähtaeg: Nõue täidetud.

1.1.3. Tegevustulude ja nõuete arvestus

- Tulude ja nõuete arvestuses oli lähtutud riigi raamatupidamise üldeeskirjast ja heast raamatupidamise tavast.
- Sisekontrolliprotseduurid on Riigikontrolli hinnangul piisavad, et tagada kõikide tulude korrektset kajastamist raamatupidamises.

SIDEAMET: ei kommenteeri.

1.1.4. Tegevuskulude, personalikulude ja maksuarvestus

- Tegevus- ja personalikulude ning maksuarvestusel oli üldjuhul lähtutud riigi raamatupidamise üldeeskirjast ja raamatupidamise heast tavast.
- Siiski tuvastati auditi käigus probleeme sisekontrolli toimimisel lähetus- ja koolituskulude osas.
- Auditeeritud perioodil ei olnud teenistujate lähetuskulude avansimaksed vastavuses tegelikult lähetuseks vajaminevate ja kompenseerimisele kuuluvate kuludega.

SIDEAMET: Riigikontroll on viidanud ebaproportsionaalselt suurtele avansilistele maksetele kahele ametnikule, kes sageli käivad lähetustes. Olukord tekkis seetõttu, et 2004. aasta alguses ei lubatud

Euroopa Komisjoni poolt tagastatavate lähetuskulude taastamist. Ametnikud kandsid tagastatavad kulud esialgu ise (osaliselt avansi arvelt) ja tagastasid avansi jäägi peale Komisjoni poolt tagastatavate kulude laekumist nende arvele. Lähetuskulude taastamine Komisjoni poolt kestis mõnel juhul üle 6 kuu. Olukord muutus aprillis 2004, mil taastamine lubati. Hiljem ei ole Sideametis sellist süsteemi enam rakendatud ning suured avansilised maksed on vähenenud proportsionaalselt laekumistega Komisjonilt. Käesolevaks hetkeks on pikaajalised suured avansilised maksed likvideeritud.
Sideameti tegevused: Lähetuste juhendis on fikseeritud avansiliste maksete tagasimaksmise kord ja aeg.

- Koolituskulude hulka oli loetud 249 617 krooni väärtuses kulutusi, mille puhul kas täielikult või osaliselt ei olnud tegemist koolitusüritustega. Näiteks: Sideameti suvepäevade korraldamine,

SIDEAMET: Nimetatud üritused on osa tegevustest, mis on suunatud kõigepealt Sideameti töötajate motivatsiooni parandamisele ning teisalt organisatsiooni efektiivsele juhtimisele. Sideamet korraldab sarnaselt paljudele teistele organisatsioonidele kord aastas töötajatele suvepäevad ja aasta lõpul aastat kokkuvõtva piduliku õhtu. 2004. aastal korraldati kord kvartalis juhtkonna väljasõit, mis on täienduseks iganädalastele juhtkonna ja osakondade juhatajate nõupidamistele ning igakuistele tööplaani täitmise aruandekoosolekutele. Nõupidamised ja aruandekoosolekud toimuvad eranditult Sideameti ruumides, juhtkonna väljasõidud tavaliselt väljaspool maja. Ürituste kulutusi minimeeritakse. Töötajate motiveerimise tulemusi iseloomustab 2004. aasta detsembrikuus läbi viidud motivatsiooniuuring, kus 90% vastanutest olid tööga Sideametis rahul või väga rahul. Organisatsiooni juhtimise edukust iseloomustab 2004. aasta täidetud tööplaan.
Sideameti tegevused: Juhtkonna väljasõite on planeeritud 2005. aastaks vähem.

- Tehtud kulutused pidanuks kirjendama raamatupidamisarvestuses vastavalt nende tegelikule otstarbele. Kulud, mis on seotud teenistujatele puhke- ja ajaveetmisega seonduvate ürituste korraldamisega, peab kajastama kui rahaliselt hinnatavat erisoodustust

SIDEAMET: Nõus Riigikontrolli seisukohaga.
Sideameti tegevused: Kulude esitusviisi parandatakse nii, et need kirjendavad tegelikku otstarvet ning vajadusel tasutakse erisoodustust.
Tähtaeg: Nõue täidetud

1.2. Riigikontrolli ettepanekud

SIDEAMET: Kõik Riigikontrolli ettepanekud nii majandus- ja kommunikatsiooniministrile kui ka Sideameti peadirektorile on ellu viidud.

2. Sideameti 2004.aasta tehingute seaduslikkus

2.1 Riigikontrolli tähelepanekud

2.1.1. Teenistujatele nõutavast tulemuslikuma töö eest lisatasu maksmine

- Sideametis ei olnud teenistujate tasustamisel järgitud Vabariigi Valitsuse 19.12.2003. a. määrusega nr 342 "Riigiteenistujate töötasustamine 2004. aastal" kehtestatud nõudeid.

SIDEAMET: Riigikontroll pööras tähelepanu Sideameti palgajuhendi IV peatüki punktile 2, mille kohaselt määratakse ergutus ühekordselt, osakonnajuhataja esildise alusel kohusetundliku teenistuse

või teenistusülesande silmapaistvalt hea täitmise eest, ning ergutus rahalise preemiana ei kuulu 50% piirangu sisse. Riigikontrolli seisukohalt on eelkirjeldatud säte palgajuhendis vastuolus riigiteenistujate töötasustamise põhimõtetega.
Sideamet on seisukohal, et õigusaktid annavad võimaluse ergutuste maksmise võimalusi erinevalt tõlgendada. Sideamet lähtus ergutuste maksmisel avaliku teenistuse seadusest (§ 79), kus ei ole piirangut. Lisatasude maksmisel lähtuti Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2003 määrusest nr 342 § 3, kus ei ole juttu ergutustest, samuti ei ole viidatud avaliku teenistuse seaduse ergutusi puudutavale paragrahvile.
Lisatasude kohta kehtivat 50% piirangut on Sideametis järgitud.
Sideameti personaliosakonna juhataja esitas nimetatud probleemi puudutava küsimuse ka Eesti Ametiühingute Keskliidu tööõiguse jurist Helve Toomlale, kellelt saadi järgmine vastus:
„....määrusega ei saa seadusega ettenähtule piirangut kehtestada. Avaliku teenistuse seaduse § 79 alusel makstavale ühekordsele rahalisele preemiale ei ole mingit piirangut sätestatud..... Kõnealune määrus on kehtestatud § 9 lg 3 alusel , mitte puutumata avaliku teenistuse seaduse §79"
Samal seisukohal on ka Sideameti juriidiline nõunik.

Sideameti tegevused: Arvestades elltoodud kommentaare, täiendab Sideamet kehtivat palgajuhendit ning märgib, et ergutusena on mõeldud ühekordset rahalist preemiat autasuna. Tähtaeg: 30. juuni 05.

- Teenistujatele oli tulemustasuna preemiaid määratud ka põhjustel, mida ei saa käsitleda nõutavast tulemuslikuma tööna ja ka üldse teenistusülesannete täitmisega (näiteks asutusesiseste ürituste hea korraldamise eest)

SIDEAMET: Sideamet väärtustab oma teenistujate puhul teenistusülesannete kiiret ja kvaliteetset täitmist, kõrget kvalifikatsiooni ja Ameti ülesannete täitmiseks vajalikke teadmisi (s.h. valmisolek oma kvalifikatsiooni tõsta), Ameti missiooni ja väärtusi toetavat tööalast käitumist (s.h initsiatiivikust).
Töötajate tunnustamiseks kasutatakse erinevaid juhtimismeetodeid, s.h. tulemustasu. Riigikontroll viitab teenistujate üles näidatud initsiatiivi äramärkimisele kahel korral, kus teenistujaid tunnustati väikse rahalise preemiaga. Sideameti 2004. aasta tulemustasu korralduses oli mõningaid puudujääke, milleks olid premeerimissüsteemi vähene läbipaistvus ja hindamiskriteeriumide halb võrreldavus osakondade vahel.
Sideameti tegevused: Alates 2004. aasta IV kvartalist on aktiivselt tegeletud töö tasustamise parema ja loogilise sidumisega Ameti tulemuslikkust tagavate näitajatega ning hindamiskriteeriumide ühtlustamisega kogu organisatsioonis. Uued põhimõtted on jaanuarist 2005 sätestatud uues palgajuhendis.

- Ka ei pea riigikontroll õigeks peadirektori käskkirjaga kehtestatud korda premeerida teenistujaid igal 5 ja 0-ga lõppeval sünnipäeval alates 25 sünnipäevast, samuti pulmade puhul

SIDEAMET: Sideamet on nimetatud motiveerimise põhimõtete väljatöötamisel ja rakendamisel lähtunud heast personalitöö tavast, kus lisaks töö ja tulemuste väärtustamisele aitab töötajaid kinnistada ka tööandja hoolivus. Teenistujate sünnipäevade äramärkimine väikese toetusega täidabki seda eesmärki. Põhimõte on ühiselt heaks kiidetud Ameti juhtkonna poolt.
2004. aasta teisel poolel, peale maikuus toimunud restruktureerimist ja töökohtade koondamist, on ametist lahkunud 6 inimest (5% töötajatest). Peamiseks põhjuseks on olnud soov jätkata karjääri ja isiklikku arengut läbi uute väljakutsete teistes organisatsioonides. Üks lahkunud töötajatest on Sideametisse tagasi tulnud.

Sideameti tegevused: Sideamet nõustub riigikontrolli ettepanekuga. Juubelite puhul premeerimine seotakse teenistuja tööpanusega ning Sideametis töötamise staažiga. Sideamet muudab 12.novembri 2004 korraldusega nr 1-5/04/116 kinnitatud „Sideameti teenistujate koostöö ja motiveerimise põhimõtete" vastavat punkti.
Tähtaeg: 30. juuni 2005.

2.1.2. Teenistuja isiklike kulude hüvitamine Sideameti poolt

- Sideamet oli hüvitanud Ameti nõuniku isikliku krediitkaardi aastatasu ja koos krediitkaardiga väljastatud aastase reisikindlustuse maksumuse kokku summas 800 krooni.

SIDEAMET: Tegemist on sageli välislähetuses käiva ametnikuga, kellele aastane reisikindlustuse väljaostmine oli odavam ühekordsetest kindlustustest. Vastav aastane reisikindlustus Estraveli hinnakirja järgi maksis 1700 krooni ning sisaldas täpselt samasid hüvesid. Antud otsust tehes lähtus Sideamet säästliku majandamise printsiibist. Järelkontroll on näidanud, et ametnik on kasutanud krediitkaarti eranditult tööalaste lähetustega seotud kulude (Sideameti kulude) maksmiseks. Riigikontrolli arvamuse kohaselt on tegemist erisoodustusega.
Sideameti tegevused: Sideamet toimib edaspidi vastavalt Riigikontrolli soovitustele.

2.1.3. Kapitalirendilepingu sõlmimine

- 21.04.2004.a sõlmiti Sideameti ja AS Kerneli vahel arvutite rendileping, mille kohaselt Sideamet rendib 7 IBM sülearvutit koos lisaseadmetega ... Antud juhul on tegemist kapitalirendi lepinguga

SIDEAMET: Sideamet on heauskselt sõlminud tarnijaga kasutusrendi lepingu, mis meie arvates oli ja on kasutusrendileping ka vastava raamatupidamistoimkonna juhendi (RTJ) poolt esitatud kriteeriumite järgi. RTJ 9 punkt 12 seab kapitalirendile tingimused:

(a) renditava vara omandiõigus läheb rendiperioodi lõpuks üle rentnikule.
Kommentaar: Sideameti puhul vara omandiõigus üle ei lähe.

(b) rentnikul on optsioon osta renditavat vara hinna eest, mis on eeldatavasti oluliselt madalam selle vara õiglasest väärtusest optsiooni realiseerimise kuupäeval ning rendi jõustumise hetkel on piisavalt kindel, et rentnik seda võimalust kasutab.
Kommentaar: Sideamet kui rentnik mingit optsiooni ei oma ega sellist võimalust kasutada ei kavatse.

(c) lepinguperiood katab suure osa (üle 75%) renditava vara majanduslikust elueast, isegi kui omandiõigus ei lähe üle.
Kommentaar: Lepinguperiood on 3 aastat, samas kui arvuti majanduslikuks elueaks me hindame 5 aastat seega 60% elueast. Sideamet kasutab reaalselt kuni vii aastaseid arvuteid.

(d) rendi jõustumise hetkel on rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtus peaaegu sama suur (üle 90%) kui renditava vara õiglane väärtus.
Kommentaar: Sideameti rendimaksete summa on täpselt 90%.

(e) renditud vara on niivõrd spetsiifiline, et ainult rentnik saab seda ilma suuremate modifikatsioonideta kasutada, mistõttu on tõenäoline rendilepingu pikendamine nii, et see katab suure osa vara majanduslikust elueast.
Kommentaar: Mingit spetsiifilist vara Sideamet nimetatud lepinguga rentinud ei ole.

Sideameti tegevused: Meie eesmärk oli sõlmida kasutusrendi leping. Me oleksime tänulikud, kui Riigikontroll teeks Rahandusministeeriumile ettepaneku täpsustada kapitalirendi legaaldefinitsiooni või muud vajalikku õigusakti, et kindlustada ühene arusaam antud küsimuses. Edaspidi püüame vältida kahtepidi tõlgendatavate lepingute sõlmimist kaasates selleks kõiki mõistlikke vahendeid.

2.1.4. Töövõtulepingute vormistamine asutuse teenistujatele

- Riigikontroll ei pea õigeks, et töövõtulepingute vormistamist ametikohajärgsete tööülesannete osaliseks täitmiseks teenistujatele, kelle teenistussuhe on peatatud lapsehoolduspuhkusel viibimise ajaks.

SIDEAMET: Lapsehoolduspuhkusel olevale riigiteenistujale töö võimaldamine ei ole seadusega rahuldavalt reguleeritud. Lapsehoolduspuhkusel teenistujad on väikese koormusega töötamisest huvitatud, tihti vajab ka asutus spetsiifilise ja raskelt asendatava töövaldkonna korral abitööjõudu.
Sideameti tegevused: Käesoleval ajal ei ole Sideametil töövõtulepinguid lapsehoolduspuhkusel viibivate töötajatega. Amet kooskõlastab Riigikontrolliga korrektse lahenduse ja kaalub vajadusel võimalust osalise tööaja või kaugtöö rakendamiseks.
Praegused seadused ei paku mõlemaid pooli rahuldavat lahendust, mistõttu oleks vajalik teha ettepanek vastavate õigusaktide muutmiseks.

1.2. Riigikontrolli ettepanekud

SIDEAMET: Sideamet arvestab ettepanekutega ja toimib vastavalt Riigikontrolli soovitustele. Planeeritud on tegevused nõuete täitmiseks, mis on osaliselt juba ellu viidud ning tehtud on ka ettepanekuid õigusaktide täiendamiseks, et vältida erinevaid tõlgendamise võimalusi.

Lugupidamisega

Ando Rehemaa
Peadirektor

Alar-Ants Smirnov 693 1172
alar.smirnov@sa.ee